

בס"ד

לעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

פר' ואתחנך-נחמו

ה'תש"פ

**בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות
לטל': 052-7675895
גור-אריה צור
מודיעין עילית
ניתן להצטרף לתפוצת מייל
דוא"ל: leshem895@gmail.com**

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

וליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא, שכן תרמוז המילה ואתחנן בתוספת ו' לפסוק בתהלים (כז, יד) **קְוֵה אֵל ה' יְזַק וַיִּצְמַח לְגֹדַר יְקִוֵּה אֵל ה',** וכפי שאמרו במסכת ברכות (לב:). רְאֵה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל שנאמר **קְוֵה אֵל ה' יְזַק וַיִּצְמַח לְגֹדַר יְקִוֵּה אֵל ה'.**

ועל דרך הצח ירמוז פסוק זה על התפילה הנוספת שרצה משה להתפלל, בנוסף ל 515 תפילות שכבר התפלל כמנין ואתחנן, ולהשלימן ל 516 תפילות, שעל ידן יזכה להיכנס לארץ.

כיצד: קְוֵה אֵל י'ה'ו'ה בגימטריה 168, ובתוספת ו' של יְקִוֵּה אֵל ה' הוא 174, ועוד פעם נוספת שרצה להמשיך להתפלל ולקיים בזה יְקִוֵּה אֵל ה' הוא עוד 174, ופעמים 174 הרי הם יחד בגימטריה 516 תפילות.

וְאֶתְחַנֵּן אֵל ה' בְּעֵת הַהוּא לְאֹמֵר
(ג, כג')

מובא בדעת זקנים מבעלי התוספות: שהתפלל משה חמש מאות וחמש עשרה תפילות כמנין ואתחנן, כדי לרצות להקב"ה שיכניסהו לארץ.

ויש ליתן טעם מדוע תכלל הו"ו של וְאֶתְחַנֵּן במנין התקט"ו. הרי לכאורה אין היא מעניין התפילה עצמה.

ובשימת לב יש לומר, דאדרבה, הו"ו היא מעיקרי התפילה, שהרי היא מורה על תוספת וחזרה. ומעיקרי התפילה שיחזור ויתפלל עד שיענה.

לכן תיחשב הו"ו במנין הגימ' של ואתחנן. לומר שהתפלל חמש מאות וחמש עשרה תפילות כמנין ואתחנן, עד שהפסיקו הקב"ה באומרו: **אל-תוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה.**

ודורשי רשומות אמרו: שאם היה משה רבינו מתפלל עוד תפילה אחת, להשלים למנין של 516 תפילות, היה נענה. ולכן הפסיקו הקב"ה.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

הנכסף אשר בראש קוצו של יוד
כזה: י

והוא מניקוד שם ה' של קיבול
תפילות, כזה: י-ה-י-ה. והחולם
הנכסף מורה על הכתר העליון של
עולם האצילות שם השם הקדוש אהיה
אשר אהיה, שם נאספות כל
התפילות, המגיעות עד כסא הכבוד.
ולכן נחשבת ה-ו' במנין הגימ' של
ואתחנן.

ואשר על כן, ה-ו' של שם הו"ה,
היא הבריח התיכון בסדר הספירות
העולה מן המלכות ועד הכתר העליון
בסדר הספירות כנ"ל.

ועל דרך הלשון יש לומר, ש'ה-ו'
של וְאֶתְחַנֵּן היא ו' הַמְהַפֶּכֶת מעתיד
לעבר. וכאילו נאמר בְּעַת הַקּוֹא
התחננתי. כי בלי ה-ו', אֶתְחַנֵּן הוא
לשון עתיד, ורק עם ו' ההיפוך היא
מקבלת משמעות של עבר, כאומרו:
התחננתי. שהרי נאמר בְּעַת הַקּוֹא.
ומאי בְּעַת הַקּוֹא, שהיתה אז עת רצון
לתפילה. וה-ו' שהיא מְהַפֶּכֶת מעתיד
לעבר, תּוֹרָה על אותה עת רצון. לכן
תיחשב ה-ו' במנין ה-515 תפילות.

ועל דרך הדרש, נכללת ו' ההיפוך
במנין התפילות, כי זו היא עיקרה של
התפילה, שהיא מְהַפֶּכֶת את הרוגז
לרחמים. לכן ו' ההיפוך הוא חלק
מיסוד התפילה ולכן נחשבת ה-ו'
במנין הגימ' של ואתחנן.

ועל דרך הסוד, ה-ו' אשר
במילה ואתחנן, היא ו' היסוד
המשמשת כסולם במעלה הספירות
לעלות מעלה מעלה מאדני ההוי"ה אל
ו' התפארת, ומשם אל רום החולם

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

ופירש רש"י עֶתֶר: והוא כעין קילשון שבראשו שתי שיניים, ומְהַפְּכִים בעֶתֶר [את התבואה].

ותוספות פירשו שם: מאי עֶתֶר, היא העֶתֶר הנקראת רִמָּת, שעל ידה זורים את המוץ ברות. ומטהרין (מפרידין) בה את התבואה מן המוץ שלה. והוא הנקרא רִמָּת, המפריד את התבואה מן המוץ.

כלומר לרש"י עֶתֶר הוא דבר המְהַפֵּךְ, ולתוספות הוא רִמָּת שהוא דבר המְפָרֵד.

ובין לרש"י בין לתוספות ידרשו העֶתֶר והרִמָּת לענין התפילה:

לרש"י, פְּלִשׁוֹנוֹ, הוא לשון קילשון. ובו מהפכים את התבואה וירמוז להיפוך הרגז לרחמים. **ואשר על כן על דרך הצח עֶתֶר** הוא נוטריקון עֲנֵה תפילת רחמים. ומנוקד עֶתֶר בסגול שהוא ניקוד של חסד ורחמים. (וגם המנקדים עֶתֶר הרי קמץ גם מורה על רחמים, ולכן גם האומרים בחורף מוריד הַגֶּשֶׁם וגם האומרים מוריד

והאדם המתפלל עולה בתפילתו ונישא על גבי ו' ההוי"ה אל רום תפארתה, ותפילתו היא כתר לראשה.

ואשר על כן תנוקד ה-ו' של וְאֶתְחַנֵּן בקמץ, כזה: וְ אֶתְחַנֵּן. אמנם על דרך הפשט יבוא הקמץ לפני הא' כ-וי"ו ההיפוך, כנ"ל, אך על פי הסוד מנוקדת הוי"ו בקמץ, מסבה נוספת: יען אשר קמץ הוא הניקוד של ספירת הכתר העליון, כזה: וְהַיְוִה', שם נאספות התפילות להתקבל ברצון.

ועוד תרמוז ו' ההיפוך לְמָה שדרשו חז"ל במסכת סוכה (י"ד). שדימו את התפילה לעֶתֶר (י"א עֶתֶר) המהפך את התבואה בגורן.

וזה לשונם: מאי דכתיב ויעֶתֶר יצַחֵק לְה' לְנֶכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עָקְרָה הָאָרֶץ ויעֶתֶר לוֹ ה', לְמָה נמשלה תפלתן של צדיקים לעֶתֶר, לומר לך מה עֶתֶר זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממדת אכזריות למדת רחמנות.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

לפֿשט הגמ' הידות הן הגבעולים של השיבולים, אשר ככל שיהיו הגבעולים ארוכים כן יוכלו להיתפס על ידי השיניים המרווחות של העתר-הקלשון.

ולעומקו של מקרא אפשר לדמות את הגבעול שבשיבולים לידיית שבעתר. שהרי בשניהם הדיון ההלכתי בגמ' הוא האם היד מטמא את הכלי ולהיפך, וכן האם הגבעול שהוא ה"יד" מטמא את השיבולים ולהיפך.

ואשר על כן, אלמלא הידיית שבשיבולים ואלמלא הידיית שמחזיקים על ידה את העתר. אין נוח להפוך את התבואה בעתר.

ולפירושו יאמר לעומקו של מקרא: ה-ו' בתפילה כמוה כידיית בעתר. וכשם שאי אפשר להפוך את התבואה עם המוץ שלה בעתר ללא ידיית, וכן ללא הגבעולים שהם כיד לשיבולים, כן גם התפילה אי אפשר שתהפוך את מידת הרוגז לרחמים בלי ה-ו' המוֹרָה על התמדה וחזרה שהיא כנגד הידות כנ"ל.

הַשָּׁם, שניהם לזכר אחד מתכוונים, לשפע רחמים מן השמים).

ולתוספות, פְּלִשׁוֹנִים, הוא רַחַת שעל ידו זורים את המוץ ברוח, ובזה מפרידים את המוץ מהתבואה, וירמוז להפרדת התפילה מן הקליפות המוצמדות אליה, כדי שתעלה התפילה זכה וברורה. ואשר על כן, על דרך הצח רח"ת הוא נוטריקון של רחמי תפילה, שבכוחם להפריד את הקליפות מהתפילה כנ"ל, ומנוקד רַחַת בַּפֶּתַח, שהוא ניקוד החכמה היודעת להפריד בין הקליפה והקדושה.

ועל דרך הצח מה שפירש רש"י שהוא כעין קילשון, יאמר: אל תקרי קילשון, אלא פְּלִשׁוֹן. פְּלִשׁוֹן התפילה. וירמוז לְלִשׁוֹן המהפכת בפי המתפלל את האותיות, העיצורים והתיבות ע"י ה' מוצאות הפה להגישה לפני כסא הכבוד כתפילה זכה וברורה.

ועוד פירש רש"י (בסוכה יד.) שמהפכים בעתר על ידי הידות.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

לא-הָאֱמַנְתֶּם בְּיָ לְהַקְדִּישְׁנִי לְעֵינַי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּגו'.

ומפרש אוה"ח הק' שאם היה מתקדש שם שמים במי מריבת קדש, היו חוזרים למצב של לפני חטא המרגלים ולפני הגזירה של בכיה לדורות, וממילא לא היה צריך הבית להיחרב בעוונות, והיה יכול משה רבנו להיכנס ולבנותו.

ומעתה, משלא חזרו להיות כלפני החטא, צריך הבית להיחרב בעוונות. ולכן אינו יכול להיכנס לארץ לבנות בית הבחירה.

היוצא, איפוא, לפירוש, ששתי סיבות אלו משלימות זו את זו.

ולעומקו של מקרא יש לומר שבכח התפילה ה-516 היה כח לטהר ולהחזיר את עם ישראל למצב של לפני חטא המרגלים, וגם למצב של לפני מי מריבת קדש, וממילא אין הבית צריך עוד להיחרב, וממילא יכול להיכנס לבנות בית הבחירה של יחרב עולמית.

ועל דרך הרמז והסוד, ירמוז עתה לשם הק' היוצא מע"ב שמות של ג' פסוקים ויסע ויבא ויט שבפרשת בשלח, לפי שיטה שלישית, (עיין לעומקו של מקרא לפר' בשלח), הנקרא בהיפוך אותיות בשם ערת. והוא שם של מלאך הרחמים הממונה על קיבול התפילות להפוך הרגוז לרחמים.

ויש ליתן טעם מדוע דוקא בתפילה ה - 516 היה כח לבטל את הגזירה שלא יכנס לארץ.

ובהקדים, ובשימת לב לכאורה שתי סיבות לגזירה זו שלא יכנס משה רבנו לארץ.

האחת מבוארת על ידי אוה"ח הק' והיא: שלא יכנס לארץ, כדי שלא יבנה בית המקדש על ידו, שהרי בית הבחירה שנבנה על ידי משה לא יחרב עולמית. ובעוונות לא יוכל כביכול לשפוך חמתו על עצים ואבנים אלא על שונאיהם של ישראל.

השניה מבוארת בפסוקים עצמם בפרשת חוקת, (במדבר כ, יב') יַעַן

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

ומעתה לא נותר אלא לברר **כיצד** היה בכוחה של התפילה ה-516 לפעול מעל דרך הטבע, ולטהר את ישראל כמצב של לפני החטא.

ועל דרך הרמז והסוד יש לומר שהתפילה ה-516 היא סיכום של 216 תפילות ועוד 300. 216 כנגד רי"ו שמות השם, (שהם **ע"ב** שמות כפול **שלש שיטות** כמבואר בלעומקו של מקרא לפרשת בשלח).

ועוד **שלש מאות** תפילות כנגד **ש** שבשם **שד"י** היוצא מן המזוזה. (מהרש"א ברכות ט"ו עמ' ב עה"פ בה תשלג בצלמון).

והשם הק' שד"י הוא השם **הממונה** על מערכות הטבע. והוא מטטרו"ן ששמו כשם רבו (רש"י בראשית מג, יד'). ופירושו **של שד"י הוא נוטריקון שאמר לעולמו די**. כך פירש רש"י עה"פ וא"ל **שד"י** יתן לכם רחמים, מי **שאמר לעולמו די** יאמר די לצרותי.

ומשה, בבואו לשַׁדָּד מערכות הטבע אשר הם בהגבלה בעוה"ז, ולבטל גזירת הקב"ה כביכול **ללא הגבלת**

ולכן נתאוה משה להתפלל עוד תפילה אחת.

ומה שלא נתן לו להתפלל אותה תפילה, כי משה היה מתפלל לה' בינו לבין עצמו, **באין איש יודע ושומע**. וממילא לא היה מתקיים לְהַקְדִישֵׁנִי **לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**.

שאמנם גם אם יחזרו למצב שלפני החטא, הרי זה מצב **עָרְפִי** בלבד, של **לְהַקְדִישֵׁנִי**, אבל העיקר חסר מן הספר. כי אין בו **לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**. ולהחזיק כלפני הקלקול צריכים כולם להיות בבחינת **לְהַקְדִישֵׁנִי לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, וליכא.

ובאשר הִפְסִיקוּ הַקַּב"ה למשה מלהתפלל, יתפללו כל הדורות על עצמם, ועל ידי כך יזדככו עד שייגיעו למצב של **לְהַקְדִישֵׁנִי לְעֵינַי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, ולמצב של לפני חטא **המרגלים**, ויזכו כולם לראות את בנין ביהמ"ק השלישי עם משיח צדקנו ובראשם משה רבנו וכל שבעת הרועים, בב"א.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

ויש לומר כמשנה במסכת ברכות כח: ר' יהושע אומר ההולך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה ואומר הושע ה' את עמך את שארית ישראל בכל פרשת הַעֲבוּר יהיו צרכיהם לפניך.

וכדאמר רב חסדא אמר מר עוקבא מאי פרשת הַעֲבוּר, אפי' בשעה שאתה מתמלא עליהם עֲבָרָה כאשר עֲבָרָה, יהיו כל צרכיהם לפניך. והוינן בה, מאי כאשר עֲבָרָה.

ושמא יש לומר כאשר עֲבָרָה אשר כועסת כביכול על הצער שֶׁעֲבָרָה גורם לה. כרבקה שאמרה, אם כן למה זה אנכי. כן כביכול הַתְּעַבֵּר ה' בִּי, שהייתי כמותו תינוק במעיה של השכינה הק' המצער את אמו. וכל כך למה, למענכם.

ועל כך התפלל משה לפניו יתברך, אפילו לעת כזאת יהיה כל צְרָפִי לפניך.

ושמא יש לומר שרצה להוסיף עוד תפילה אחת כהאיכא דאמרי בגמ' מאי פרשת הַעֲבוּר, אפילו בשעה שהם עוברים על דברי תורה יהיו כל צרכיהם לפניך, כן יהיו לעת כזאת יהיה כל צְרָפִי לפניך.

הטבע והזמן, השמיט את האותיות די, כדי שתהיה לו שליטה בטבע ללא הגבלה, כאומרו עד בלי די.

והוסיף על השלש מאות עוד 216 תפילות כמניין ורד"ו, כמאמר הקב"ה ורד"ו בדגת הים וגו', והם כנגד שמות ע"ב כפול שלש, השולטים בכל מערכות הטבע ברחמים, ולכן היה בתפילה זו כדי לבטל את הגזירה.

ובהיות התפילה החמש מאות ושש עשרה, בעלת כח לבטל את הגזירה, לכן אמר לו הקב"ה רב לך. אל תוסף. וכביכול החזיר בזה את ההגבלה לעולמו, וכאמרו: שאמרתי לעולמי די.

אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת-הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וגו'. וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּלְלִמְעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהֵי וגו'.

(ג, כה-כו')

אֶעֱבְרָה נָא, וַיִּתְעַבֵּר. יש לשאול, מדוע ישתמש אדון הנביאים בלשון של עֲבָרָה וזעם, בהתחננו למידת הרחמים.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבְרֵי הַזֶּה !

ובזה גילה כביכול הקב"ה דעתו שהוא
מתאווה לתפילתן של צדיקים.

שהרי מצד אחד הוא אומר לו אֵל-
תוֹסֵף, וכנאמר לעיל שעוד תפילה
אחת היה נעתר לתפילתו להיכנס
לארץ, והרי הקב"ה אינו רוצה
שיכנס, ומאידך, אומר לו הקב"ה דַּבֵּר
אֵלַי עוֹד בְּדַבְרֵי הַזֶּה, שרוצה הוא
ומתאווה לתפילתו.

ואע"פ שגזרה חכמתו ית' שלא
יתפלל, אך מכל מקום מתאווה הוא
לתפילתו. לכן נכתב אֵל תוֹסֵף,
(ברביע), דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבְרֵי הַזֶּה.

ועל דרך הדרש, יתבאר הכתוב אֵל
תוֹסֵף כמובא לקמן (ה, יט')
קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף ופירש רש"י
לפשוטו של מקרא שם ולא פסק,
ודברי רש"י שם יתפרשו כאן לעומקו
של מקרא,

אל-תוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבְרֵי הַזֶּה
(ג,כו').

**יבואר בזה שהקב"ה מתאווה
לתפילתן של צדיקים.**

כמובא ביבמות סד. א"ר יצחק מפני
מה היו אבותינו עקורים מפני
שהקב"ה מתאווה לתפילתן של
צדיקים.

**ולכא מילתא דלא רמיזי
באורייתא. שנאמר אל-תוֹסֵף דַּבֵּר
אֵלַי עוֹד בְּדַבְרֵי הַזֶּה (ג,כו').**

אמנם, על דרך הפשט, יאמר לו
הקב"ה אל-תוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבְרֵי
הַזֶּה וכוונתו בתוספת ל'. וכאומרו
אל-תוֹסֵף לְדַבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבְרֵי הַזֶּה.

ולעומקו של מקרא, ועל דרך
הטעמים, אל-תוֹסֵף מוטעם ברביעי,
הנקרא גם רביע, והיא כעין הפסקה
קלה, וכעין תרגום של רביע, שרובץ
תחת משאו. ואינו מחובר כל כך
לשאחריו.

**ואשר על כן, יש כאן בקשה סמויה
של הקב"ה: אל תוסף, [אבל -]**

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

מִמַּעַל וְעַל-הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד
(ד, לט')

יש ליתן טעם, מדוע יפתח בבחינת השכל והידיעה וְיִדְעַת הַיּוֹם, ויסיים בבחינת הרגש והאמונה וְהַשְּׁבֵת אֶל לְבָבְךָ.

ויש לומר כי בא ללמדנו, **שידיעה** לבד או **אמונה** לבד אינם מספיקים, אלא צריך **לשלבם זה בזה**. ידיעה ברורה במה **שאפשר לדעת**, ועל גבי זה **אמונה** גם במה **שלא ניתן לדעת**.

ואשר על כן ממשיך הפסוק ה' הוא **הַאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד**.

כנגד **הידיעה** הברורה אמר **בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וּגו'**, שהם וכל צבאם נתפסים בחושים עד כמה שהשכל מכילם. אבל **באמרו אֵין עוֹד**, יתכוון לדבר שאין להוכיחו אלא היא **האמונה הצרופה** והמוחלטת, **הנבנית על גבי ידיעת ה'**.

וכאמרו לעיל, (ד, לה') **אִתָּה הָרְאָתָ לְדַעַת** כִּי ה' הוא **הַאֱלֹהִים אֵין עוֹד מְלַבְדִּי**. ומפרש רש"י כשנתן הקב"ה את התורה פתח להם שבעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים, כך קרע

כאמרו אֶל תּוֹסֵף אֵל תַּפְסִיק מִלֵּהתַפְלֵל. כי **מתאוה** אני לתפילותיך, גם אם לא מתקבלות.

וכן הוא אומר בישעיהו (א, טו') **גַּם כִּי תִרְבוּ תַפְלָה אֵינֶנִי שׁוֹמֵעַ**, ויבואר על דרך סרסוהו ודורשהו, **גַּם כִּי אֵינֶנִי שׁוֹמֵעַ - תִּרְבוּ תַפְלָה**.

וכן בתשעה באב, הורונו להתפלל אע"פ שנאמר באיכה (ג, ח) **גַּם כִּי אֶזְעַק וְאֶשׁוּעַ שְׁתֵּם תַפְלֵתִי**. ואע"פ שאין אומרים "תתקבל", אע"פ כן מתפללים. **שהרי הקב"ה מתאוה לתפלתם של צדיקים**.

וכן מובא במדרש רבה קהלת פרשה ט' שאמר הקב"ה לדניאל איש חמודות: **כבר בתחלת תַחֲנוּנֶיךָ יָצָא דָבָר**, (ובכל זאת לא נענה לו מיד) **ואמר לו כבר נִגְזְרָה הַגְּזֵרָה שְׁיִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלִמְלֹא שְׁאֵלְתָהּ**, (ואף על פי כן המתנתי לך שתגמור תפילתך), **שְׁהִיָּה מִתְאַוֶּה לְתַפְלָתוֹ**.

{לט} **וְיִדְעַת הַיּוֹם וְהַשְּׁבֵת אֶל- לְבָבְךָ כִּי ה' הוא הַאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם**

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

אינה בהכרח מחוברת לשלאחריו, למילה היום. **פְּלִגְמָם, הַיּוֹם.** והמילה היום תִּדְרָשׁ על כל הפסוק מתחילתו וכאילו כתוב **וְאַתֶּם הַדְּבָרִים הַיּוֹם.**

ועוד, יש לשאול מה כוונתו באמרו **פְּלִגְמָם.**

ויש לומר, שגם אם לא כולם בדרגת הַדְּבָרִים, הרי שהדבקות של הצדיקים מתפשטת בכל הרואים והשומעים. ועל ידי הצדיקים **חיים פְּלִגְמָם הַיּוֹם.**

ועוד, יש לשאול מאי **וְאַתֶּם.** ויובן על דרך המוסר, שְׁיִישׁ תביעה וחובה על כל אחד ואחד להידיבק עצמו בשכינה. וכך יהיה ערך הדברים:

אע"פ שחיים כלכם היום מִהַדְּבָרִים של הצדיקים, שוּמָה על כל אחד ואחד מכם להיות דבק בְּמָקוֹם בפני עצמו. שנאמר **וְאַתֶּם.** כאמרו **וְגַם אַתֶּם,** עליכם להיות דבקים.

אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לִירְאָה אֹתִי כָּל-הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל-הָאָדָמָה וְאֵת-בְּנֵיהֶם יִלְמְדוּן (ד, י').

את התחתונים וראו שהוא יחידי, לכך נאמר **אַתָּה, ה', הָרְאֵתָ לְדַעַת.**

ורצונו לומר שעל גבי ידיעה זו, של **אַתָּה הָרְאֵתָ לְדַעַת,** נבנית האמונה הצרופה של **וְהִשְׁבַּתְּ אֵל לְבַבְךָ שְׁאִין עוֹד מְלַבְדוּ.**

או פְּלִיגְ לדרך זו, כשם שהָרְאֵתָ לְדַעַת שְׁאִין עוֹד מְלַבְדוּ בַשְּׁמַיִם מִמַּעַל, כן **וְהִשְׁבַּתְּ אֵל לְבַבְךָ,** שְׁאִין עוֹד מְלַבְדוּ עַל הָאָרֶץ מִתַּחַת.

וְאַתֶּם הַדְּבָרִים בַּה' אֲלֵהֶיכֶם חַיִּים פְּלִגְמָם הַיּוֹם: (ד, י')

יש לשאול מדוע אמר **הַיּוֹם.** לכאורה היה יכול לומר **חיים כלכם.** וממילא אני שומע שחיים כלכם **הַיּוֹם.**

ויש לומר דתיבת **הַיּוֹם** קאי נמי **אֲדַבְּקִים.** שלא די בדבקות חד-פעמית, אלא יש לַחְדָּשׁ בכל יום ויום ובכל רגע ורגע את הדבקות בה'.

והטעם יוכיח, שתיבת **הַיּוֹם** מוטעמת לחוד מכל הפסוק, שכן יש טיפחא לפנייה, במילה **פְּלִגְמָם.** והטיפחא היא כעין הפסקה קלה לומר שהמילה **פְּלִגְמָם**

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

יראה וְאֶת-בְּנֵיהֶם וְלַמָּדוֹן, שדבריו
נשמעין על לב התלמיד.

וְאֵתִי צָנָה ה' בְּעַת הַהוּא לְלַמֵּד
אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים לַעֲשׂוֹתְכֶם
אֹתָם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה
לְרַשְׁתָּהּ (ד,יד)

יש לשאול, מאי לַעֲשׂוֹתְכֶם אֹתָם,
והרי לעשותם הוי ליה למימר. ומאי
לעשותכם אתם. אלא י"ל, כך אמר
משה. החוקים והמשפטים אשר ציוני
ה' ללמד אתכם, ככל שאתם עושים
אותם, הם עושים אֶתְכֶם. הם הבנין
הרוחני שלכם. והיינו לַעֲשׂוֹתְכֶם.
לעשות אתכם לי לעם, לעשות אתכם
צדיקים וחזקים בין האומות,
לעשותכם עריבים זה לזה. וזה שנאמר
בפסוק לַעֲשׂוֹתְכֶם אֹתָם. אל תקרא
אֹתָם אלא אֹתָם. לַעֲשׂוֹתְכֶם אֹתָם.

פְּנֵי-תַשְׁחֲתוּן וְעִשְׂיֹתָם לְכֶם פֶּסֶל
תְּמוֹנֹת כָּל-סִמְלֵי תַבְּנִית זָכָר אוֹ נְקֵבָה:
תַּבְּנִית כָּל-בְּהֵמָה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תַּבְּנִית
כָּל-צִפּוֹר כָּנָף אֲשֶׁר תִּעֹרֵף בְּשָׁמַיִם:
תַּבְּנִית כָּל-רֶמֶשׂ בְּאֲדָמָה תַּבְּנִית כָּל-

ברש"י, יְלַמְדוֹן לעצמם, יְלַמְדוֹן
לאחרים. והן אותן אותיות, רק ניקוד
שונה. לומר לנו שעיקר הלימוד הוא
כדי ללמד לאחרים. ולכן נכתב בנו"ן
סופית, כנגד שער הנ'. שהמלמד
לאחרים, בנקל יוכל להגיע לשער הנ'
בלימודו. ועוד, שעל ידי כך נפתח
שער היראה. ולכן כתיב אֲשֶׁר יְלַמְדוֹן
לְרַשָּׁהּ וגו'.

ועוד יש לומר שרמז הפסוק לדברי
רשב"י [בהו"א] כמובא במסכת
ברכות יד: תניא ר"ש בן יוחי אומר
בדין הוא שיקדים שמע לוויה אם
שמע שזה ללמוד וזה ללמד ופירש
רש"י שם שזה ללמוד, ודברת במ.
וזה ללמד, ולמדתם אותם את בניכם.
ומוסיף שם רש"י ואם לא ללמד תחלה
היאך ילמד את בניו. וכן כאן,
בתחילה ילמדו וואח"כ ילמדו.

ועוד יש לומר שרמז הפסוק גם
לדברי ר' חלבו (ברכות ו:): דא"ר
חלבו אמר רב הונא כל אדם שיש בו
יראת שמים דבריו נשמעין שנאמר
{קהלת יב-יג} סוף דְבַר הַכֹּל נִשְׁמָע
אֶת-הָאֱלֹהִים יִרְאֵהוּ. וכתיב הכא
יְלַמְדוֹן לְרַשָּׁהּ והיינו מי שיש בו

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

דרש רבי סימאי (מכות י.) מאי דכתיב {קהלת ה-ט} **אֶהָב כֶּסֶף לֹא-יִשְׁבַּע כֶּסֶף** אוהב כסף לא ישבע כסף זה **משה רבינו** שהיה יודע שאין שלש ערים שבעבר הירדן קולטות עד שלא נבחרו שלש בארץ כנען ואמר מצוה שבאה לידי אקיימנה.

ובדרשת ר' סימאי באומרו **לֹא-יִשְׁבַּע** כוונתו **שרוצה עוד ועוד**. כן משה רבנו רוצה עוד ועוד מצוות, גם אם אינן מזכות אותו בשכר. **ומצוות משולות לכסף**. (מהרש"א).

ומכל מקום קשיא, שיהיה דָּבֵק במשה רבנו שֵׁם של **אוהב כסף** אף על פי שנמשל למצוות.

ואשר על כן לעומקו של מקרא יש לומר ולהסביר את ר' סימאי בדרך נוספת המשפּרַת את האוזן. ועל דרך אל תקרי. אל תקרי כֶּסֶף אלא כֶּסֶף. מלשון כיסופים לה'. כאומרו (תהלים פד, ג') **נִכְסְפָה** וגם פְּלָתָה נִפְשֵׁי לְחַצְרוֹת ה'.

וכן יקרא: אֶהָב כֶּסֶף לֹא-יִשְׁבַּע כֶּסֶף שפֶּסֶף היא התכלית הנרצית לעומת כֶּסֶף **שאינו** התכלית הנרצית, אלא הוא רק **אמצעי** כדי לקנות בו אוכל

דָּגָה אֲשֶׁר-בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ: (ד. טז-יח')

יש ליתן טעם מה הוא לשון **תִּבְנִית** שהדגיש הכתוב, ומדוע חזר עליו **חמש פעמים**.

יש לומר שתִּבְנִית הוא מלשון **התבוננות**. כי מי שאינו מתבונן בעיני רוחו בגדלות ה' ומפעליו, מחפש תבנית גשמית לִפְשֵׁט מחשבותיו.

וזה שאמר **פֶּן-תִּשְׁחַתּוּן**. שִׁיָּצַר ההתבוננות שלו **קפוא כבתוך תבנית**. ללא מעוף של **אמונה**. אין לו אלא מה שעניו רואות. וזו ההשחחה האמורה בענין. **שמשחית את יכולת ההתבוננות שלו**. ועל כך נאמר בתהלים קז מי חָסַם וַיִּשְׁמַר אֱלֹהֵי וַיִּתְּבוֹנְנוּ חֲסִדֵי ה'. ואמר **חמש פעמים** תבנית שהם כנגד חמשת חלקי הנשמה **נר"ן ח"י**, נפש רוח נשמה חיה יחידה. שההתבוננות במעשה ה' מחיה את כל חלקי נשמתו, ומגעת עד כסא הכבוד, מקום אחיזתה של חיה-יחידה.

אֲזוּ יִבְדִּיל מִשְׁהַל שְׁלֵשׁ עָרִים בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְקָה שְׁמֵשׁ (ד, מא')

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

וקמו כתחיית המתים. ומה שאמר **פְּנִיִם בְּפְנִיִם דְּבָר ה' עִמָּכֶם בְּקֶרַח מִתּוֹךְ הָאָשׁ**, כוונתו לומר בעת אשר פרחו נשמתם, לפני שקמו שוב כתחיית המתים. שבאותה העת יכלו להגיע לדרגה של **פְּנִיִם בְּפְנִיִם**. כי לא יראני האדם וחי, אלא אחרי שפרחה ממנו נשמתו.

ועל כל פנים, מה שפרחה נשמתו היה לזמן מועט, רק כדי לקיים **פְּנִיִם בְּפְנִיִם**. והטעמים יוכיחו שלא פרחו נשמתו אלא לזמן מועט, שכן יש טעם מפסיק ומפריד בין פנים הראשון לפנים השני. והוא הפסק קל כזה: **פְּנִיִם | בְּפְנִיִם**. ומראה על שפרחה נשמתו לרגע קט.

ועל דרך הצח, הטעם המפסיק הוא בין שני טעמים, בין הטעם **מונח** שבפנים הראשון לטעם **רביעי** שבפנים השני. והרי יש חמישה חלקי הנפש באדם, נפש-רוח-נשמה - חיה יחידה. מלמד שפרחו להן ג' חלקי הנשמה הראשונים: נפש רוח נשמה מן הגוף, ונחו לרגע קט בחלק **הרביעי** היא הנקראת **חיה**, הנקשרת אל החלק החמישי הנקרא **יחידה**, המתיחדת שם עם בוראה תחת כסא הכבוד.

ולכן הטעם המפסיק נמצא בין **המונח** ובין **הרביעי**. והגיעו אז לדרגת מלאכי השרת, ולמדו מהם לומר נעשה

המשביע, כן המצוות לאדם אינן התכלית אלא הן רק **אמצעי** להשיג על ידן **כיסופים לה'**. ומשה רבנו לא ירצה לשובע מן **האמצעי** אלא **ירצה בתכלית**. בכיסופים. ועל כך ראוי להאמר **אֵתב כְּסָף לֹא-יִשְׂבַע כְּסָף** זה משה רבנו שהוא בבחינת **אֵתב כְּסָף לֹא-יִשְׂבַע כְּסָף**.

ואשר על כן הבדיל משה רבנו ג' ערי מקלט גם אם אינן קולטות, כי ירצה בקירבת אלקים המושגת על ידן, לקיים **נִקְסָפָה** וגם **כְּלָתָה נִפְשִׁי** לחצרות ה'.

ובזה יתמזגו שני הפירושים גם יחד. שהאוהב כיסופים לה' **ירצה עוד ועוד** כי זה תכלית הכיסופים **לְכִסּוֹף עַד בְּלִי תְּכִלִּית**.

פְּנִיִם | בְּפְנִיִם דְּבָר ה' עִמָּכֶם בְּקֶרַח מִתּוֹךְ הָאָשׁ (ה,ד')

"פנים בפנים". והרי כתוב **לא יראני** האדם וחי. וכן כתוב וראית את אחורי **ופני לא יראו**.

ולעומקו של מקרא יש לומר שלזה כוונו חז"ל במדרש שפרחה נשמתם

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

ועל דרך הצח והמוסר יאמר אנכי
עמד בין ה' וביניכם כי הדבר היחידי
המפריד בין ה' וביניכם הוא האנכיות,
היינו גבהות הלב וגאווה, בבחינת
אדמה לעליון.

ואת | תדבר אלינו את כל-אשר
ידבר ה' אלינו אליה ושמענו
ועשינו (ה,כד')

ושמענו ועשינו. הקדימו שמיעה
לעשייה.

ויש לשאול, והרי אמרו היפך הדברים
נעשה ונשמע, שהקדימו עשייה
לשמיעה. ותגדל הקושיה, שהרי
בהמשך אומר הקב"ה ה'יטיבו כל אשר
דברו [כשאמרו ושמענו ועשינו
(שם כה)]. ומאי היטיבו, הרי לכאורה
היטיבו יותר באמרם נעשה ונשמע.

ואשר על כן, יש ליתן טעם בדבר
שהפכו לכאורה ואמרו ושמענו
ועשינו במקום נעשה ונשמע, ומאי
היטיבו וכו'.

ולעומקו של מקרא יש לומר,
שהדברים האלו שאמרו ושמענו
ועשינו, הם מה שאמרו לאחר מתן

ונשמע, הוא הרז שמלאכי השרת
משתמשים בו, ומיד כשחזרו לגופם
אמרו "נעשה ונשמע" כפי ששמעו מן
המלאכים בעת שפרחה נשמתן.

אנכי עמד בין ה' וביניכם (ה,ה')

מאי אנכי. בפשט הדברים יתכוון
משה לעצמו.

ועל דרך הסוד, ולעומקו של
מקרא, ירמוז על מידת אנכי ה'
אלקיך.

וכן מובא בשערי אורה
של ר' יוסף ג'יקיטאלי, מתלמידי
הרמב"ן, וכן מביא בפרדס רימונים
להרמ"ק, שמידת אנכי היא מידת
הבינה, והיא המיצוע בין שם הוי"ה
שבכתר עליון ובאצילות ובין אדנ"ות
שבמידת המלכות. (שער ח'). ומידת
האנכי הוא כעין המליץ העליון,
(לעומת מידת ה"אני" שהוא אחד
מע"ב שמות בבחינת אני והו הושיעה
נא, הוא המליץ התחתון, במידת
המלכות) וזה שנאמר אנכי עמד בין
ה' וביניכם, בין מידת הבינה העליונה
ובין מידת המלכות התחתונה.
[וכמובא באריכות בלעומקו של מקרא
לפר' ויצא].

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

או פִּלְגֵּךְ לַדֶּרֶךְ זו, שדרגת המלאכים היא לעושים מיראה, ולכן נאמר בהם נעשה ונשמע, ודרגת הת"ח הם לעושים מאהבה, ולכן נאמר בהם וְשָׁמְעֵנוּ וְעָשִׂינוּ. וזה שאמר להם הקב"ה הִיטִיבוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבַּרְוּ. כי עיקר הטוב בעבודת ה' לעבוד מאהבה. מאהבה הנובעת מתוך יראה.

כי התורה נקראת טוב, וניתנה לטוביה ע"י הטוב, והעוסק בה יקרא טוב שמיטיב עם עצמו עם זולתו ועם כל העולם כולו.

כְּאֲשֶׁר דִּבַּר ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֶיךָ לְךָ
אֲרִיץ זָבַת חֵלֶב וְדָבַשׁ: שָׁמַע
יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד: (ו, ג-ד')

ובשימת לב, נסמכו התיבות וְדָבַשׁ וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל, למרות שהם שני פסוקים שונים, וְדָבַשׁ הוא סוף פסוק קודם, וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הוא תחילת הפסוק הבא, ולא עוד אלא שהתיבה וְדָבַשׁ היא סוף פרשה פתוחה, וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל היא תחילת הפרשיה הבאה, ואשר על כן גם הופרדו בקריאת התורה בשתי עליות שונות, ש"עליית

תורה. ומה שאמרו נעשה ונשמע זה לפני מתן תורה.

וביאור הדברים הוא, שלפני מתן תורה היו בדרגת המלאכים גבורי כח עושי דְּבָרוֹ לְשִׁמּוֹעַ בקול דברו, עוד טרם הבינו פירושי התורה ממש רבנו.

ולכן אמרו נעשה ונשמע כמלאכי השרת. אך לאחר מתן תורה התעלו יותר להיות בדרגת מקבלי התורה והיא דרגה יותר קרובה למשה רבנו, ומעולה מן המלאכים, כי התורה לא נתנה למלאכי השרת, וצריך לעמול בה כדי להבינה.

וכדי להגיע לדרגה זאת לא ניתן לעשות בלי לשמוע תחילה, ללמוד וללמד. וכנ"ל בפירוש רש"י על דברי רשב"י במסכת ברכות יד: ואם לא לְמַד תַּחֲלֶה הַיֶּאֱכָר לְמַד אֶת בְּנָיו אִם לֹא לְמַד כִּיצַד יְלַמֵּד, וכן כיצד יעשה, והיינו לעשות מתוך לימוד. וכמו שתקנו לנו בברכת אהבה רבה לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

וכן בחלב, שהוא דם שנעכר ונהיה לחלב, והוא טהור וכשר לאכילה. כי כן צוה האחד. ולכן נסמכו הפסוקים ארץ זבת חלב ודבש: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. שגם דבש וגם שמע, יש בהם יחוד ה'.

ועוד יש ליתן טעם מדוע נסמך פסוק ט' והל' כי יביאך | יהנה אלהיך אל-הארץ אשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק ולישעקב לומר לך לפסוק שלפניו וכתבתם על-מזנות ביתך ובשעריה, לסוף פרשה ראשונה של קריאת שמע. כזה: על-מזנות ביתך ובשעריה: והל' כי יביאך ה' אלהיך אל-הארץ אשר נשבע לאבותיך וגו'. ועוד שהן שתי פרשות סתומות, זו ליד זו.

וייש לומר על דרך שאמרו (ויקרא רבה יא. ז). אין והיה אלא לשון שמחה. שאין שמחה המתפשטת בעולמות כשמחה של יחוד ה' בקריאת שמע. שבשעה שאדם מיחד שמו של הקב"ה שמחה מתפשטת בכל העולמות, שעל מנת כן ברא הקב"ה

ששי" מפרידה ביניהן. מכל מקום, ודבש שמע ישראל, סמוכות הן זו לזו, ויש לדרוש סמוכין, וליתן טעם מדוע נסמכו הפסוקים זה לזה.

ולעומקו של מקרא ועל דרך הצח, נסמכו דבש ושמע ישראל לומר לך שאין מתוק מדבש מאשר קבלת מלכות שמים.

או כלך לדרך זו, נסמכו דבש לשמע, שאין מתוק מדבש מאשר לשמוע דבר ה'.

או כלך לדרך זו, וכפי שכבר התבאר בלעומקו של מקרא לפרשת שלח ענין ארץ זבת חלב ודבש. על פי הפסוק באיוב (יד, ד') מי-יתן טהור מטמא - לא אֶחָד?! מי יכול לעשות כן, ליתן טהור מתוך טמא. רק הקב"ה שהוא אחד.

וכגון שאמר על הדבורה שהיא שרץ טמא, ותפיק דבש טהור לאכלה. ואע"פ שהיוצא מן הטמא הרי הוא טמא, כאן היוצא מן הטמא טהור הוא, כי כן צוה האחד.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

ואשר על כן השם השולט בחדש תשרי הרי הוא גם שם של שמחה, כנ"ל, וימי הדין הבאים עלינו לטובה נהפכים לנו לימי שמחה, עד שיוצאים זכאים מן הדין כשלו לביהם בידיהם ושמחים לנענע בלולביהם וליחד בהם שם ה' כדדרשו חז"ל, הרואה לולב בחלום אין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים.

ואשר על כן נסמכה המלה והיה לפרשת ק"ש לאחריה. שכל האומר ק"ש הרי הוא בשמחה, ושולטים בו הרחמים ומלאכי מעלה מהללים אותו לפני ה'.

ועל דרך הרמז, נרמזו הדברים בפסוק אשר ממנו יוצא שם ה' של תשרי, והי"ה: וַיִּרְאוּ אֶת־הַשָּׁרִי פְרַעֲהַ, ששרי פרעה הם 70 שרים של מעלה של כל האומות, הנקראים בשם כולל "פרעה", הם מהללים את כנסת ישראל לפני ה', כמובא באריכות בלעומקו של מקרא לפרשת עקב.

ואע"פ שבפשט הכתוב הכוונה שיהללוהו השרים אל פרעה, הרי בסוד הדברים מהללים אותה למי ששולט בפרעה, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

את העולם ויצר בו את האדם כדי שייחד שמו בעולמו.

ואשר על כן, יוצא איפוא, שפרשה ראשונה של קריאת שמע מסובבת משני צדדיה במתיקת ובשמחה. מצד אחד היא סמוכה לשלפניה למלה דבש, ומצד שני היא סמוכה לשלאחריה למלה והיה. לומר לך שאין מתוק ומשמח מליחד שמו של הקב"ה בעולמו.

ועל דרך הסוד, והיה הוא השם הק' השולט בחדש תשרי היוצא מן הפסוק וַיִּרְאוּ אֶת־הַשָּׁרִי פְרַעֲהַ בסופי תיבות (בראשית יב, טו').

ובשימת לב דווקא חדש תשרי שבו ימי הדין ראש השנה ויום הכיפורים, השם השולט בו הוא שם של רחמים והיה.

ומובא בתיקוני הזהר שבהיות האות ו' קודמת לאות ה', והאות י' קודמת לאות ה', הרי הוא שם של רחמים. שריבוי הרחמים בחדש אלול, יש בו כדי להפוך את ימי הדין של חדש תשרי לימים של רחמים. ולכן השם השולט בחדש תשרי הוא שם של רחמים.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

ישם מ"ב הקדוש הלא הוא הנקרא חותמא דשענה, דיוקנא דמלכא ודיוקניה ממש, כמובא באריכות בלעומקו של מקרא לפרשת עקב. ע"ש.

והשתא דאתית להכי, יש לקיים גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, לראות כיצד שמות מ"ב קשורים הם לפרשת ואהבת עצמה, ומקננים זה לעומת לזה.

וכן יתפרשו מקצת מן השמות:

וְאֶהְבֶּתְךָ אֵת כִּנְגַד אֲנֵה בְכַח. שתתקיים בנו בקשתנו מה' אנה בכח, כאשר גם אנו נקיים בכל כחנו את ואהבת אֵת ה' אלקיך בכל לבבך וגו', ועל דרך "תנו עז לאלקים".

יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּנְגַד גְּדוּלַת יְמִינְךָ. וְהוִינֵנו בְּהַ, בְּשִׁלְמָא יְהוָה שְׂהוּא שם רחמים, הרי הוא כנגד "גדולת". שברחמיו אתה מוצא גדולתו של הקב"ה. אבל אֶל־לִהְיֶיךָ כִּנְגַד יְמִינְךָ אינו מובן. שהרי ימין הוא צד החסד, ולעומת זאת אֶל־לִהְיֶיךָ הוא מידת הדין.

אֵלֵה כֵּאֵן יִרְמוּז כְּנֵאמֵר לְעֵיל, שֶׁהִקְב"ה רְחוּם בְּדִין, וְאֵשֶׁר עַל כֵּן יִתְמַזְגוּ כֵּאֵן הַגְּבוּרָה וְהַחֲסֵד, הַדִּין וְהַרְחֵמִים.

כוונות ק"ש (פרשה ראשונה) ורמזיה

על דרך הסוד, מובא בזוה"ק לכוון במ"ב תיבות אלו של פרשה ראשונה של ק"ש, את מ"ב האותיות של השם מ"ב הק', [אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ו, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת כדלקמן באותיות המודגשות] שהם כנגד מ"ב אותיות ראשונות מבראשית, ועליהן יסד ר' נחוניא בן הקנה את אנה בכח, כזה:

אנא	בכח גדולת	ימינד	תתיר
וְאֶהְבֶּתְךָ	אֵת	יְהוָה אֱלֹהֶיךָ	בְּכָל
צוורה	קבל	רנת	עמך
שגבנו	שגבנו		
לְבָבְךָ	וּבְכָל	נִפְשֶׁךָ	וּבְכָל
מאדך:			
טהרנו	גורא	נא	גבור
דורשי			
וְהָיוּ	הַדְּבָרִים	הָאֵלֵה	אֲשֶׁר
אנכי			
יהודך	כבבת	שמרם	ברכם
מצוה	היום	על	לְבָבְךָ:
טהרם	רחמם	צדקתך	תמיד
גמלם			
וְשִׁנַּנְתֶּם	לְבָבְךָ	וְדַפְרַת	בְּכָל
בשבתך			
חסון	קדוש	ברב	טובך
בְּבִיתְךָ	וּבְלִבְךָ	בְּדָרְךָ	וּבְשִׁכְבְּךָ
נהל	עדתך	יחיד	גאה
וּבְקוֹמְךָ:	וּקְשָׁרְתֶם	לְאוֹת	עַל
לעמך	פנה	זוכרי	קדושתך
כָּדָה	וְהָיוּ	לְטִטְפַת	בֵּין
שועתנו	קבל	ושמע	צעקתנו
עֵינֶיךָ:	וּכְתַבְתֶּם	עַל	מְזוֹנֹת
יודע	תעלומות		
בֵּיתְךָ	וּבְשַׁעְרֶיךָ:		

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

עֵינֶיךָ כנגד שׁוֹעֲתָנוּ, שבשׁוֹעֲתָנוּ אליו
נשא עֵינֵינוּ למרום כאמרו אשא עיני
אל ההרים מאין יבוא עזרי.

בֵּיתְךָ וּבְשַׁעֲרֶיךָ כנגד יודע תעלומות.
ירמוז בזה למה שאמרו (תענית יא.)
מי מעיד בו באדם, אבני ביתו של אדם
וקורות ביתו של אדם מעידים בו.
ובזוה"ק פרשת שופטים ער"ה עמ'
א' מובא בשינוי נוסח, לא קורות ביתו
אלא קירות ביתו, ומאי ניהו אלו
קירות לבו. אם מתפלל מקירות לבו
ולא מן השפה ולחוץ. תפילה זכה זו
היא שמעידה בו לפני יודע תעלומות.

ועי' עוד בהרחבה בעניין זה
בלעומקו של מקרא לפרשת שופטים,
ומבואר שם על פי הזהר הק' הנ"ל
שהמ"ב תיבות שבק"ש הם כנגד
השופטים, והמ"ב תיבות שבתפילת
אנא בכח הם כנגד שוטרים. והם יחד
ממוזגים במזוזות שעל שעריך.

ובזה תשמור המזוזה על בעליה.
שהמלאכים היוצאים מן המזוזה, הם
הם השופטים והשוטרים המאלפים את
האדם מחד, ומרחיקים ממנו את
המזיקים מאידך.

כַּכֵּל לְבָבְךָ כנגד תתיר צרורה.
וצרורה היא כינוי לכנסת ישראל
המתפללת לה' על צרות צרורות,
ובתפילתה זו היא צרורה בצרור
החיים תחת כסא הכבוד. ואשר על כן
ידרש: עד שישראל מבקשים מהקב"ה
להתירנו מצרותינו שלכן אנו
נקראים צרורה, ישמעו ישראל לקול
ה' להתיר את יצר הרע הצרור בלבנו
והצוררנו, ובכך יתקיים: שְׁגַבְנוּ,
טְהַרְנוּ.

נִפְשֶׁךָ כנגד רנת. ככתוב ברכי נפשי
וגו'.

אֲנֹכִי מִצִּוְךָ כנגד דורשי יחודך.
שעל ידי קיום המצוות, ישראל
מיחדים את שם אֲנֹכִי הַק', כנ"ל.

לְבָנֶיךָ כנגד רַחֲמֵם, ירמוז למה
שהורונו בתפילת ימים נוראים,
רחמנו כרחם אב על בנים,

לְטַטְפֹת כנגד זוכרי, שְׁמֹקוֹמֵם מעל
המח מקום שמוחו של תינוק רופס,
כלומר רך ונכנע, ובזה אנו מתרפסים
לפניו כתינוק שיזכרנו לטובה, ועל ידי
התפילין אנו זוכרים מלכותו ומלכנו
זוכרנו לטובה.

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

על האדם ולקיים בו: "כי מלאכיו יצוה
לך לשמרך בכל דרכיך".

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה
אֶחָד. וְאַהֲבָתְךָ |

בשימת לב, וְאַהֲבָתְךָ נסמך ל אֶחָד.
שאהבת האחד היא יישום ייחוד ה'.
ובכך השם הק' ש'די יוצא לפניו
לשמרו בדרכו, וכאומרו: **שְׁ דִי**
בייחוד ה' ואהבתו כדי לשמרו בכל
דרכיו. ועל ידי כך מתקיים בו "בְּכָל
דְּרָכֶיךָ דַעֲהוּ וְהוּא יִישֶׁר אַרְחֵתֶיךָ".
[משלי ג, ו']. והיינו דכתיב: **שְׁמַע**
יִשְׂרָאֵל אֲתֶם קְרִבִים הַיּוֹם לַמְּלַחְמָה
עַל אֲזִיבֵיכֶם וּפִירֵשׁ רַש"י שם [דברים
כ, ג]: **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל**. אפילו אין בכך
זכות אלא קריאת שמע בלבד, כדאי
אתם שיושיע אתכם.

ושמירה זאת יוצאת היא מתוך אהבת
ה' שבקריאת שמע שנאמר **וְאַהֲבָתְךָ**,
אהבת ייחוד ה'.

והטעמים יוכיחו, שכן לפני התיבה
אֶחָד יש טעם מפסיק, כזה: | אֶחָד
ובזה מתחברת התיבה **אֶחָד** עם כל

ובראש השמות הק' היוצאים מן
המזוזה, הוא השם הק' **ש'ד'י**, וזה
שאומר המהרש"א שעל כן נהגו
לכתוב שדי' מן העבר השני של
המזוזה, שהוא השם היוצא מן המזוזה.
(ברכות, דף טו עמ' ב')

ועל שם ש'ד'י נאמר (שמות כג, כ')
הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלַח מַלְאָךְ לְפָנֶיךָ לְשַׁמְרֶךָ
בְּדַרְךָ וְלִהְבִּיאֲךָ אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
הִכַּנְתִּי, וּפִירֵשׁ רַש"י (שם): זה
מטטרו"ן, ששמו כשם רבו, מטטרו"ן
בגימטריא **שדי**. [וכפי שהתבאר
בארוכה בלעומקו של מקרא, לפ' בראשית].
העולה מכל הנ"ל, שדי', הוא
מטטרו"ן, **הוא** המלאך היוצא מק"ש
אשר במזוזה, **הוא** המלאך הנשלח
לשמרך בדרך, **הוא תַּנּוּךְ**, והוא כנגד
האֶחָד שממנו נמשכת פרשת **ואהבת**,
ממנה למדנו **חינוך** הבנים שנאמר
ושננתם לבניך ודברת **בם**.

ודברת בם. ב"ם הם מ"ב תיבות,
ב"ם הם מ"ב שמות, ב"ם הם מ"ב
מסעות שבמדבר שמהם מסתעפים כל
מסעותיו של האדם במשך חייו, **שבם**
נשלחים המלאכים הק' כנ"ל לשמור

לעומקו של מקרא ואתחנן-נחמו

להפטרת נחמו

יש להבין מדוע תהיה הפטרה זו ראשונה משבע דנחמתא וקשורה עם פרשת ואתחנן. **ויש לומר** כי התיקון והנחמה ל"עמי לא התבונן", הוא מה שנאמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו', וכנגד מה שנאמר בפרשה **ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדחת והשתחוית להם (ד, יט)**, שהיא נשיאת עיניים להרע, אמר ישעיהו בדברי הנחמה **נשיאת עיניים לטובה** שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'.

ומובא בתיקונים מזהר חדש מי ברא אלה, מי אלה ברא, מי אלה הוא אותיות א-להים. **אלה הכוונה אלה פקודי המשפן משפן העדת, המשפן העליון.** והמשפן התחתון. והיינו נחמו נחמו, שלקינו בכפליים ונחמתנו בכפליים, ועל שני מקדשות שלקינו נזכה בשלישית לשני מקדשות, אחד למעלה ואחד למטה ומכווננים זה לעומת זה, ככתוב מִכּוֹן לְשִׁבְתָּהּ פְּעֻלָּתָהּ ה', הוא המקדש השלישי שיבנה בב"א.

פרשת ואהבת שלאחריה. וכאילו כתוב
שִׁמְעֵ יִשְׂרָאֵל הַיְהוָה אֱלֹהֵינוּ הַיְהוָה | -
אֶחָד וְאַהֲבָתָּה.

**פי ישאלך בנה מחר לאמר מה
העדת והחקים והמשפטים וגו'
(ו, כ')**

ואמרו רבותינו בהגדה של פסח שהוא הבן החכם. ויש לדייק זאת מכך ששואל על עסקי המחר, הוא העולם הבא. וכמובא ברש"י בסוף הפרשה, **פי ישאלך בנה מחר, היום לעשותם, ומחר לעולם הבא** ליטול שכרם. והשואל על עסקי המחר הוא הבן החכם.
